

I. DE SCHEPENBANK EN GEMEENTE VOOR 1797

A. De geschiedenis van Wessem

1. Algemeen

Alhoewel Wessem ontstaan moet zijn tussen de jaren 600 en 900 vinden we de vroegste schriftelijke vermelding pas in het testament van aartsbisschop Bruno van Keulen.¹⁾ Dit testament is vermoedelijk kort voor zijn dood op 11 oktober 965 gemaakt. Bruno vermaakt dan o.a. zijn "villa ... Wissem quam Mosam alluit" aan het klooster St. Pantaleon te Keulen. Bij gebrek aan bronnen is in de opvolgende eeuwen over de verhouding tot dit klooster weinig bekend.

Een oorkonde van bisschop Otbert van Luik uit 1118 bevat de belangrijkste gegevens uit de oudste periode van Wessem. Otbert verklaart hierin de circulatie van de munt geslagen "in Wesheim" verboden te hebben na het ontvangen van een verkeerde raad. Na volgehouden vertogen van abt Herman van het klooster St. Pantaleon te Keulen heft hij dit verbod weer op. Herman verklaarde dat aartsbisschop Bruno indertijd de curtis Wessem bezat met al haar toebehoren namelijk munt, tol, visrecht en "portus".

Het muntrecht was in die tijd, de tiende eeuw, nog vrij zeldzaam. Langs de Maas was boven Maastricht, naast Wessem, de volgende plaats met dit recht pas te vinden te Zaltbommel. Van deze Wessemse circulatiemunt zijn van vóór 1300 slechts twee vindplaatsen bekend, te weten Maastricht en Pete op het Zweedse Oostzee-eiland Gotland. In totaal zijn maar vier exemplaren bekend. Later, vermoedelijk rond 1400, werd de muntslag door de heren van Horn verplaatst naar Weert. Deze plaats begon in die tijd Wessem, in economisch opzicht, langzaam te overvleugelen.²⁾

Onder het begrip portus dient een prestedelijke handelsnederzetting te worden verstaan. Wessem was in de Middeleeuwen een van de oude staties in de Maas-scheepvaart. Deze vaste rustpunten voor het rivierverkeer lagen allen ongeveer dertig kilometer uit elkaar, hetgeen overeen kwam met één dag varen. Deze keten werd in het Midden-Maasgebied gevormd door de steden Dinant-Namen-Hoei-Luik-Maastricht en meer stroomafwaarts door Meeswijk-Wessem-Blerick-Blitterswijk. De oudste kern van Wessem moet hebben gelegen langs de Steenweg.